

**แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม**
**GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF HIGH SCHOOL MUSIC TEACHING
IN BANG LEN DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE**

ธัญยาภรณ์ โพธิกาวิ
Dhanyaporn Phothikawin
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
College of Music, Mahidol University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการพรรณนาและพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเรียนการสอนวิชาดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบันทางการบริหาร ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ 4) ด้านการจัดการ และปัจจัยด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านกิจกรรมทางดนตรี ควรมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อให้การเรียนการสอนดนตรีเกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จากผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันทางการบริหาร 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ อาคาร สถานที่ และเครื่องดนตรี 4) ด้านการจัดการ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์การเพื่อการพัฒนา และในด้านปัจจัยด้านการเรียนการสอน ควรมีแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ใน 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี 3) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านกิจกรรมทางดนตรี เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา/การเรียนการสอนดนตรี

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the teaching and learning conditions, and organizing music activities in secondary schools in Bang Len District Nakhon Pathom Province 2) To propose guidelines for the development of music teaching in secondary schools in Bang Len District, Nakhon Pathom Province. This research is a qualitative research by the interviewer that the researcher studied and collected this information is who can provide information related to the school, then presented research results in a descriptive and descriptive analysis.

The results of the study revealed that the teaching and learning conditions and organizing music activities in both Thai and international music in secondary schools was divided into two factors. In administrative factors, include 1) Men 2) Money 3) Material 4) management. And learning & teaching factors, include, 1) Curriculum terms 2) In the field of teaching Thai music and international music 3) Evaluation terms 4) Music activities terms. All terms should be developed in all aspects, to make music teaching useful and effective for learners.

The research results of the guidelines for the development of music teaching for secondary schools in Bang Len District, Nakhon Pathom Province were as follows: In administrative factors, 1) Men 2) Money 3) Material 4) management, an important factor in driving the organization for development. In learning & teaching factors, 1) Curriculum terms 2) In the field of teaching Thai music and international music 3) Evaluation terms 4) Music activities terms, should develop be able to respond to the needs of students, teaching is more effectiveness.

Keywords : Development guidelines, Music Instruction

บทนำ

การเรียนรู้ของระบบการศึกษาไทย ได้จัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่จะได้เรียนวิชาดนตรี เพราะดนตรีเป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมให้เด็กไทยมีความเฉลียวฉลาด มีความคิดและจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ มีความรอบคอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนจัดเป็นวิชาพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้นำวิชาดนตรี ไปอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโดยจัดเป็นวิชาพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมชุมนุมที่ได้เปิดกว้าง เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เพิ่มเติมในรูปแบบของกิจกรรมภาคปฏิบัติเป็นหลัก สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดนตรีบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และ

กิจกรรมทางดนตรี ที่ครูผู้สอนจะต้องเลือกสรรเครื่องดนตรีที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึก ได้ปฏิบัติ จนเกิดเป็นความรัก ความผูกพันในการเรียนดนตรี

ดังนั้น การศึกษาสภาพการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการในด้านแนวความคิดและทักษะด้านดนตรี ที่เด็กสามารถเข้าและปฏิบัติได้ การจัดการทางดนตรีจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาความสามารถทางด้านดนตรี จากข้อมูลดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อการศึกษาสภาพการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี และเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนทางดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางดนตรี ได้นำแนวทางการพัฒนานี้ไปประยุกต์ใช้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ หรือบุคคลผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับโรงเรียน และผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษาในลักษณะต่างๆ อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ อาจารย์ที่สอนในรายวิชาดนตรีไทย และดนตรีสากล ครูภูมิปัญญาที่เข้ามาสอนวิชาดนตรีในโรงเรียน และนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจาก เอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องสภาพการเรียนการสอนดนตรี และแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จัดเตรียมแนวทางในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อใช้เก็บเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกละเลยจาก

การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยจึงได้มีการขอการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพิทักษ์สิทธิและสวัสดิภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลด้วยการสร้างความคุ้นเคยและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน (Rapport) เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและสามารถชักจูงให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและใช้ตัวผู้วิจัยเองเป็นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของคำถามหรืออธิบายประเด็นคำถามที่คลุมเครือให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นคำถามมากขึ้น จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ โดยทำการสังเกต และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน และเริ่มเขียนรายงาน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ ทำการวิเคราะห์โดยจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ เพื่อ สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงานผลการศึกษา ในลักษณะการพรรณนาและพรรณนาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสภาพการเรียนรู้การสอน และการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพการเรียนรู้การสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการเรียนรู้การสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำปัจจัยสำคัญทางการบริหารมี 4 ด้านหรือที่เรียกว่า 4 M's คือ 1) ด้านบุคลากร (Men) 2) ด้านงบประมาณ (Money) 3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material) 4) ด้านการจัดการ (Management) (Greenwood,1965 อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2554 : 13) ได้แก่

1) ด้านบุคลากร (Men)

จากการศึกษาสภาพการเรียนรู้การสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี ทั้ง 4 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินการในด้านบุคลากร โดยได้มีการขอเสนอเรื่องไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออัตราสำหรับการบรรจุครู ในบางโรงเรียนที่ไม่ได้อัตราเพื่อบรรจุครูในสาขาวิชาดนตรี ได้มีการวางแผนและแก้ปัญหาโดยการมอบหมายให้ครูในกลุ่มสาระศิลปะเป็นผู้ดูแล และได้เชิญวิทยากร ครูภูมิปัญญาที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรีเข้ามาเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนทั้งในด้านของการปฏิบัติและในด้านทฤษฎี

2) ด้านงบประมาณ (Money)

จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี ทั้ง 4 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณในบางส่วนเพื่อซื้อ และดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนทางดนตรีได้

3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material)

จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี ทั้ง 4 โรงเรียน พบว่าด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material) หมายถึง ด้านอาคาร สถานที่ และเครื่องดนตรีอาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน บางส่วนเป็นอาคารเดี่ยวที่แยกออกจากอาคารอื่น ในขณะที่บางส่วนตั้งอยู่บนอาคารที่เป็นอาคารเรียนรวม อาคารทั้ง 2 แบบ ไม่เก็บเสียง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ในส่วนของเครื่องดนตรีทั้งเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีสากล มีเครื่องดนตรีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

4) ด้านการจัดการ (Management)

จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรี ทั้ง 4 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้บริหารได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของศาสตร์การเรียนรู้ทุกสาขาวิชา ทำให้การบริหารจัดการทั้งในแง่ของการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ ต้องถูกจัดการอย่างเท่าเทียม จึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดนตรีอาจยังขาดการสนับสนุนที่เพียงพอต่อการพัฒนานักเรียน เพราะการเรียนการสอนดนตรีจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรที่มากกว่าการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่น

นอกจากนี้ ในด้านของการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบของการเรียนการสอนในแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านหลักสูตร

จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากล พบว่า โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ได้มีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางปี พ.ศ. 2551 ในวิชาพื้นฐานดนตรีทุกระดับชั้น ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกรอบเนื้อหาและมีตัวชี้วัดกำหนดมาให้ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ ครุมีหน้าที่ในการออกแบบแผนการสอนให้ตรงกับกรอบเนื้อหาและตัวชี้วัด

2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี

จากการศึกษา สภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากล พบว่า โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ครูออกแบบการเรียนการสอนดนตรีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรี กลวิธีในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีด้านดนตรีแก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ ยังมีจัดการเรียนรู้ด้านปฏิบัติเครื่องดนตรี ทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน และมีการใช้สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ในการถ่ายทอดเนื้อหาทางด้านดนตรี และโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมด้านกิจกรรมดนตรี และได้จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนด้านสื่อมัลติมีเดีย การใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอนเพื่อให้ครูดนตรีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายมากขึ้น และสามารถจัดได้ทุกกลุ่มเครื่องดนตรี ทั้งเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีสากล

3) ด้านการวัดและประเมินผล

จากการศึกษา สภาพการเรียนรู้การสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีทั้งดนตรีไทย และ ดนตรีสากล ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน มีการกำหนดให้ครู อาจารย์ดำเนินการ วัดและประเมินผลตามระเบียบข้อกำหนดที่บังคับไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษา ทั้งนี้การประเมินผลในการเรียนรู้การสอนดนตรียังขาดความต่อเนื่อง โดยมีปัญหาในการส่งเสริมการใช้ระบบ สารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้การสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในวิชาดนตรีให้มีความ เป็นรูปธรรม อย่างเช่น การอ่านโน้ต การเล่นดนตรี และความสามารถในการแสดง ซึ่งนอกเหนือจากการ ประกวดแล้วได้รับรางวัลของนักเรียน ส่งผลให้ผู้บริหารและครู อาจารย์ ขาดข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการ พัฒนาการเรียนรู้การสอนดนตรีให้มีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

4) ด้านกิจกรรมทางดนตรี

จากการศึกษา สภาพการเรียนรู้การสอนและการจัดกิจกรรมวิชาดนตรีทั้งดนตรีไทย และ ดนตรีสากลโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน กิจกรรมทางดนตรีโรงเรียนยังให้การสนับสนุนในด้านของการแสดงดนตรี ทั้งภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน รวมถึงการแข่งขันและการประกวดต่าง ๆ แต่เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด จึงส่งผลให้การสนับสนุนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องดนตรี เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการแสดงไม่ เพียงพอ ส่งผลให้การสนับสนุนในด้านกิจกรรมดนตรีนี้ยังไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้การสอนดนตรีเท่าที่ควร

2. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัด นครปฐม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำปัจจัยสำคัญทางการบริหารมี 4 ด้านหรือที่เรียกว่า 4 M's คือ 1) ด้านบุคลากร (Men) 2) ด้านงบประมาณ (Money) 3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material) 4) ด้านการ จัดการ (Management) มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) ด้านบุคลากร (Men)

จากการวิเคราะห์ เพื่อแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โรงเรียน ควรมีการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งในสาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล เพื่อการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ดังนั้น แนวทางการ พัฒนาการเรียนการสอนดนตรี จึงควรพัฒนาจากบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ทางดนตรีไทยและดนตรีสากลอย่างแท้จริง

2) ด้านงบประมาณ (Money)

จากการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในส่วนของการบริหารจัดการด้านงบประมาณ จากรูปแบบการบริหารจัดการงบประมาณของ โรงเรียนซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้งบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการซื้อและบำรุงรักษาเครื่องดนตรี ดังนั้น หากผู้บริหาร ครู และอาจารย์ควรวางแผนเพื่อของงบประมาณหรือการสนับสนุนเพิ่มเติมจากแหล่งทุนทั้ง

ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้โรงเรียนสามารถที่จะบริหารจัดการงบประมาณให้สามารถตอบสนองต่อการเรียนการสอน ด้านดนตรีได้

3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material)

จากการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในส่วนของของการบริหารจัดการด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material) จะเห็นได้ว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน งบประมาณ อาคาร สถานที่ และเครื่องดนตรี ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาจึงควรมีการวางแผนเพื่อขอ งบประมาณในการก่อสร้างเพิ่มเติม หรือมีการบริหารจัดการเพื่อแยกอาคารสำหรับการเรียนการสอนดนตรี โดยเฉพาะ นอกจากนี้ในห้องเรียนควรมีสื่อมัลติมีเดีย และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อเสริมความรู้ และทักษะ ทางด้านตรีในการเรียนการสอนด้านดนตรี ในส่วนของเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีสากล ควรมีการ วางแผนงบประมาณในการซ่อมแซม และซื้อเครื่องดนตรีเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน และ เพื่อให้การเรียนการสอนดนตรีในด้านการปฏิบัติ นักเรียนได้เรียนรู้จากเครื่องดนตรีจริง เกิดการเรียนรู้ในด้าน ดนตรีอย่างแท้จริง

4) ด้านการจัดการ (Management)

จากการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในส่วนของของการบริหารจัดการ ด้านการจัดการ โดยจากรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ตามแบบของโรงเรียนที่จะต้องให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในทุกสาขาวิชา จึงเป็นเรื่องยากที่ผู้บริหาร จะสามารถผลักดันการเรียนการสอนดนตรีให้มีความโดดเด่นมากกว่าสาขาวิชาอื่น แนวทางในการพัฒนาใน สาขาวิชาดนตรีให้เหมาะสมจึงควรจะเน้นการบริหารจัดการโดยยึดหลักของการบูรณาการทางการศึกษา โดย ให้ทุกสาขาวิชาต่าง ๆ ได้มีโอกาสในการจัดโครงการหรือจัดกิจกรรมสนับสนุนทางการศึกษาเชิงปฏิบัติการ ร่วมกัน เพิ่มเติมจากโครงการเดิมที่มีอยู่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนา และทิศทางในการสนับสนุน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแก่นักเรียนในแต่ละด้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีให้มี ประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ ในด้านของการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียน การเรียน การสอนในแต่ละด้านเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐมพบว่า

1) ด้านหลักสูตร

จากการวิเคราะห์ เพื่อแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า โรงเรียนควรจัดเป็นระบบการศึกษาเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านดนตรีที่มีความลึกซึ้งในเนื้อหาสาระเพิ่มขึ้น พัฒนาหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาให้มีความ เหมาะสมกับการเรียนดนตรี นอกจากนี้หลักสูตรควรพัฒนาความสามารถทางด้านดนตรีของผู้เรียน และต่อ ยอดทางความรู้ ความคิด และจิตวิญญาณเพื่อให้สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้ด้วย และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต

2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี

จากการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยและดนตรีสากลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยและดนตรีสากล ควรมีการพัฒนาทั้งในด้านเนื้อหาทางดนตรี และทักษะดนตรีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านของทักษะการฟัง ทักษะการร้อง เพลง ทักษะการอ่าน ทักษะการเล่น เพื่อเสริมสร้างทักษะไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาดนตรีได้มีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีความชำนาญในด้านทฤษฎี และการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในด้านดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะดนตรีอย่างครบถ้วน ในส่วนของการประเมินผลเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรีจะวัดและประเมินผลโดยการสร้างแบบทดสอบลักษณะต่าง ๆ และประเมินผลเกี่ยวกับทักษะดนตรีในด้านของการปฏิบัติ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ดนตรีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนต่อไป

3) ด้านการวัดและประเมินผล

จากการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยและดนตรีสากลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารควรมีการผลักดันให้เกิดการจัดระบบการวัดและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม มีความถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีได้จริง สิ่งสำคัญในการเริ่มต้นคือการสร้างความเข้าใจในหลักของการวัดและประเมินผลของครู อาจารย์ ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจอย่างในระเบียบและแนวทางปฏิบัติอย่างถูกต้อง รวมไปถึงควรมีการกำหนดให้มีการติดตามการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน และใช้เป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นโอกาสในการพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

4) ด้านกิจกรรมทางดนตรี

จากการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะเห็นได้ว่า การพัฒนากิจกรรมทางดนตรี โรงเรียนควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านดนตรี เช่น การประกวด และการแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมและพัฒนาฝีมือด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

1) ด้านบุคลากร (Men)

จากการวิเคราะห์ สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ได้มีการวางแผนการดำเนินการในด้านบุคลากร โดยได้มีการขอเสนอเรื่องไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออัตราสำหรับการบรรจุครู โดย

บุคลากรควรมีความรู้ความสามารถให้ตรงกับสาขา เพื่อที่จะได้นำมาพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สถิตย์ เสม้าใหญ่ (2557) และพงค์พันธ์ ศิริสวัสดิ์ (2556) ในด้านของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอน ควรมีวุฒิทางการศึกษาด้านดนตรี และนักเรียนต้องการครูผู้สอนที่มีความรู้และความชำนาญทางด้านดนตรี โดยตรง ดังนั้น การวางแผนในการสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีมาจัดการเรียนการสอน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี

2) ด้านงบประมาณ (Money)

จากการวิเคราะห์ สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากล ทั้ง 4 โรงเรียน งบประมาณของโรงเรียนได้มีการจัดสรรงบประมาณบางส่วน สำหรับใช้ในการซื้อและดูแลรักษาเครื่องดนตรี ซึ่งนอกจากการสนับสนุนงบประมาณของทางโรงเรียนเองแล้ว ก็ยังมีการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการสถานศึกษา สำหรับการจัดการเรียนการสอนดนตรี แต่ทั้งนี้ก็ยังนับว่าไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จีรพจน์ จีบรเรจิตศักดิ์ (2556) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาซีฟเฉพาะดนตรีสากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่า นโยบายด้านอุปกรณ์ยังคงมีความขาดแคลนซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนดนตรีให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material)

จากการวิเคราะห์ สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากล ทั้ง 4 โรงเรียน พบว่า อาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ยังไม่มีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอนทางด้านดนตรี ในส่วนของเครื่องดนตรีขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับ พงศ์พันธ์ ศิริสวัสดิ์ (2556) พบว่า ด้านความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องดนตรีของนักเรียน โดยเฉพาะประเด็นเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความจำเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอนด้านดนตรี เพื่อการพัฒนาทักษะดนตรีให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการจัดการ (Management)

จากการวิเคราะห์ การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน พบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนให้ความสำคัญในการเรียนการสอนทุกสาขาวิชาอย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้การบริหารจะต้องจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเท่าเทียมกันมากที่สุด ทั้งนี้ทำให้การเรียนการสอนดนตรียังคงได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ จีรกานต์ สิริกวินกอบกุล (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาดนตรีศึกษาสำหรับ สปป. ลาว ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนยังคงขาดแคลนและไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยมีสาเหตุมาจากงบประมาณที่ได้รับการบริหารจัดการสรรมานั้นไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ ในด้านของการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบของการเรียนการสอน การสอนในแต่ละด้านเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมพบว่า

1) ด้านหลักสูตร

จากการวิเคราะห์ สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้ง 4 โรงเรียน ได้มีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางปี พ.ศ. 2551 ในวิชาพื้นฐานดนตรีทุกระดับชั้น และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกรอบเนื้อหา มีตัวชี้วัดกำหนดมาให้ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ สอดคล้องกับ กิตติคุณ จตุรภัทรวงศ์ (2556) และจิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556) กล่าวถึง ผลการศึกษาในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนดนตรีเป็นไปตาม ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา และ ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าวิชาดนตรีควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ ดังนั้น ในด้านหลักสูตรดนตรี จึงควรพัฒนาหลักสูตรทางดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถ และต่อยอดทางความรู้ ความคิด และจิตวิญญาณให้สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต

2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี

จากการวิเคราะห์ สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ครูออกแบบการเรียนการสอนดนตรี ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรี มีกลวิธีในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีด้านดนตรีแก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการใช้เทคนิคในการถ่ายทอด ใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ประกอบที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอดวิชาการดนตรี สอดคล้องกับ จิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556) พงศ์พันธุ์ ศิริสวัสดิ์ (2556) และ กฤษณา กองสุวรรณ (2558) กล่าวถึง การเรียนการสอนดนตรีไทยและดนตรีสากล ซึ่งการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะมีครูเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอน ทั้งในด้านของทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยใช้หลักสูตรเป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหาเพื่อกิจกรรมทางการเรียนต่าง ๆ และมีครูภูมิปัญญาเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นครั้งคราว เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การเรียนการสอนดนตรีมีส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงความสามารถด้านดนตรีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอีกด้วย

3) ด้านการวัดและประเมินผล

จากการวิเคราะห์ สภาพการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้ง 4 โรงเรียน ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โรงเรียนมีนโยบายให้บุคลากรทำการวัดและประเมินผลตามระเบียบข้อบังคับตามการกำหนดมาตรฐานการศึกษา แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องในการประเมิน และขาดการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับ อภินันท์ สีขำ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 พบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการวัดและประเมินผลตามระเบียบข้อบังคับในเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ซึ่งพบผลการประเมินว่ายังคงขาดความต่อเนื่อง และโรงเรียน

ยังคงขาดแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมยังไม่เพียงพอ ทั้งพบว่ายังคงมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อการพัฒนาการศึกษา

4) ด้านกิจกรรมทางดนตรี

จากการวิเคราะห์ โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน กิจกรรมทางดนตรีโรงเรียนยังให้การสนับสนุนในด้านของการแสดงดนตรีทั้งภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน รวมถึงการแข่งขันและการประกวดต่าง ๆ แต่เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด จึงส่งผลให้การสนับสนุนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องดนตรี เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการแสดงไม่เพียงพอ ส่งผลให้การสนับสนุนในด้านกิจกรรมดนตรีนี้ยังไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนดนตรีเท่าที่ควร สอดคล้องกับ จิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556) กล่าวถึง ด้านกิจกรรมทางดนตรี ควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถด้านดนตรีสากลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาในด้านการเรียนสอนดนตรีให้ดียิ่งขึ้น หากไม่มีการจัดกิจกรรมการแสดง อาจส่งผลต่อการปฏิบัติทางด้านดนตรีของผู้เรียน เนื่องจากกิจกรรมดนตรีจะส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน และเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เป็นการพัฒนาความรู้ ความคิดที่เชื่อมโยงกับทักษะทางด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้และเกิดประโยชน์กับตัวผู้เรียนต่อไปในอนาคต

2. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

1) ด้านบุคลากร (Men)

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านบุคลากร โรงเรียนควรมีการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการทั้งในสาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล เพื่อการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี จึงควรเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางดนตรีไทยและดนตรีสากลอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ พงศ์พันธ์ ศิริสวัสดิ์ (2556) ที่กล่าวถึง ด้านครูผู้สอน ว่านักเรียนมีความต้องการครูผู้สอนมีความรู้และความชำนาญทางด้านดนตรีโดยตรง เพื่อให้การเรียนดนตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน จึงควรพัฒนาบุคลากรหรือครูดนตรี เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนทางดนตรีเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

2) ด้านงบประมาณ (Money)

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านงบประมาณ ผู้บริหาร ครู และอาจารย์ ควรที่จะต้องร่วมกันวางแผนเพื่อของบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากแหล่งทุนทั้งภาครัฐและเอกชน ด้วยการจัดตั้งโครงการสำหรับการระดมทุนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียน สอดคล้องกับ บรรจง พลพันธ์ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการอาชีพวาปีปทุม พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของ

วิทยาลัย ซึ่งรวมไปถึงการแสวงหาความร่วมมือ และความช่วยเหลือด้านทรัพยากรต่าง ๆ ด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ (Material)

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านอาคารสถานที่ และเครื่องดนตรีของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารในด้านงบประมาณ อาคาร สถานที่ และเครื่องดนตรี สอดคล้องกับ กิติคุณ จตุรภัทรวงศ์ (2556) กล่าวถึง ด้านอาคารสถานที่ และเครื่องดนตรี ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนแก่ครูและนักเรียน ในด้านของดนตรีไทยและสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนการสอนดนตรีที่จะส่งผลให้การเรียนการสอนดนตรีมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการจัดการ (Management)

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการ ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาโดยการยึดหลักการบูรณาการทางการศึกษา โดยให้ทุกสาขาวิชาต่าง ๆ ได้มีโอกาสในการโครงการหรือจัดกิจกรรมสนับสนุนทางการศึกษาเชิงปฏิบัติการ และควรมีการให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายที่เน้นการบริการวิชาการมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ดิฐพงษ์ อุเทศอารง (2558) ที่กล่าวถึง การจัดการด้านโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอก เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความสามารถ ถือเป็น การยัดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น ดังนั้น การจัดการที่ดีจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนดนตรี

นอกจากนี้ ในด้านของการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การเรียนการสอนในแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านหลักสูตร

จากการศึกษาพบว่า จากการศึกษาค้นคว้า แนวทางการพัฒนาการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านหลักสูตร ควรพัฒนาหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาให้มีความเหมาะสมกับการเรียนดนตรี เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านดนตรีของผู้เรียน สอดคล้องกับ จิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ในด้านหลักสูตร เสนอแนะให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายในหลักสูตร จัดหาเอกสารประกอบการเรียนให้เพียงพอ โดยการจัดงบประมาณการจัดซื้อเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร จัดเวลาเรียนให้เหมาะสมทั้งในและนอกหลักสูตร ดังนั้น แนวทางการพัฒนาหลักสูตรทางดนตรีในระดับมัธยมศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียน ควรพัฒนาความสามารถทางด้านดนตรีของผู้เรียน และต่อยอดทาง

ความรู้ ความคิด และจิตวิญญาณให้สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต

2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนควรมีการพัฒนาทั้งในด้านเนื้อหาทางดนตรี และทักษะดนตรีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านของทักษะการฟัง ทักษะการร้องเพลง ทักษะการอ่าน ทักษะการเล่น เพื่อเสริมสร้างทักษะไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี มีการใช้เทคนิคในการถ่ายทอด ใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ประกอบที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอดวิชาการดนตรี และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาดนตรีได้มีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ฌูรท์ สุทธิจิตต์ (2539: 9) และงานวิจัยของ จิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556) ที่กล่าวถึง การเรียนการสอนดนตรีไทยและดนตรีสากล ควรจัดการเรียนการสอนในด้านทฤษฎี และการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในด้านดนตรีให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะ ดนตรีต่างๆอย่างครบถ้วน ดังนั้น การเรียนการสอนควรเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และเกิดพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนต่อไป

3) ด้านการวัดและประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า ควรมีกำหนดการจัดระบบการวัดและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ควรมีการสร้าง ความเข้าใจในหลักของการวัดและประเมินผลของครู อาจารย์ รวมไปถึงการกำหนดให้มีการติดตามการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ อธิพันธ์ ชมวนา (2551) ที่กล่าวถึง การเรียนการสอนในด้านการวัดและประเมินผล ควรที่จะมีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งครู และอาจารย์ควรมีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ

4) ด้านกิจกรรมทางดนตรี

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะเห็นได้ว่า การพัฒนากิจกรรมทางดนตรี โรงเรียนควรให้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านดนตรี เช่น การประกวด และการแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้อม และพัฒนาฝีมือด้านดนตรีอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ แนวการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับมัธยมศึกษา ของ สุจิต ศรีงาน (2552) และ จิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556) พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการแสดงความสามารถด้านดนตรีสากลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และ ควรมีการนำผลงานผู้เรียนออกทำการแสดงต่อสาธารณชน นอกจากนี้ โรงเรียนควรมีการประกาศยกย่องชมเชยในการทำหน้าที่ของผู้เรียนกิจกรรมดนตรีด้วยความเสียสละ และมีการมอบเกียรติบัตรรับรองความสามารถพิเศษทางดนตรีหรือจบการศึกษาตามความเหมาะสม ดังนั้น แนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรมทางดนตรีจึงควรเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้การแสดงออกตามความสามารถ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าใจในคุณค่าของศิลปะ เพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพดนตรีต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กิติคุณ จตุรภัทรวงศ์. (2556). กระบวนการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสถานศึกษาที่สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- กฤษฎา กองสวรรค์ (2558). ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนปทุมธานีประชาภิรมิต จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- จิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์ (2556). สภาพการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีวะเฉพาะดนตรีสากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2539). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิฐพงษ์ อุเทศารัง. (2558). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาดนตรีตะวันตกในสถาบันอุดมศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์, มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ธีรนนท์ ขมวนา. (2551). สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม : กรณีศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเทพสตรี.
- พงศ์พันธุ์ ศิริสวัสดิ์. (2556). การศึกษาสภาพความต้องการในการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนใน โรงเรียนดนตรีเอกชนในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ชามูเอล นุ่นทอง. (2557). การศึกษาสภาพความต้องการในการเรียนวิชาดนตรีสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตึกกวางวิทยายน จังหวัดพังงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 14. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สง่า กำจัด (2555). การจัดการเรียนรู้ดนตรีที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในประเทศไทย. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

- สถิตย์ เสม้าใหญ่. (2557). การศึกษาสภาพการสอนวิชาดนตรีศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุจิต ศรีงาน (2552). แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมดนตรีสากลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนของ
โรงเรียน
มัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรม
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิรักษ์ สีขำ. (2560). แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาด
เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1. วิทยานิพนธ์การบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.